

26/4/2020, Ίω, κ' 19-31, Κυριακή τοῦ Θωμᾶ
Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Κυρίου στοὺς μαθητὲς καὶ στὸ Θωμᾶ

19 **Οὐσὲς** οὖν ὁλίας (ἐσπέρα, βράδυ) τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ τῇ μᾶ τῶν σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ **συνηγμένοι**² (συγκεντρωμένοι) διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ **ἔστη** (στᾶ-θηκε· μα-θ. 7^ο καὶ 9^ο) εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς εἰρήνῃ ὑμῖν. 20 καὶ τοῦτο ἐπὶ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρισαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. 21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἰρήνῃ ὑμῖν. καθύς **ἀπέσταλκε**³ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς, 22 καὶ τοῦτο ἐπὶ αὐτοῖς ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον 23 ἂν τινων **ἀφῆτε** (μά-θ. 13^ο) τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς ἂν τινων κρατῆτε, κεκράνῃται. 24 Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, 25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· **εὐρῶκαμεν** (μα-θ. 6^ο καὶ 7^ο) τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἕαν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν **τύπον** (ἀποτύπωμα, σημάδι) τῶν **ἰλυν** (ἰλως= καρπὶ) καὶ βάλλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἰλυν, καὶ βάλλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. 26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν **κεκλεισμένων**⁴, καὶ ἔσθι εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν εἰρήνῃ ὑμῖν. 27 εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός, 28 καὶ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. 29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εὐρῶκάς με, πιστεύσκας μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες, 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ 31 ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσῃτε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Γραμματικά σχόλια

1. **οὐσὲς** γενικὴ ἐνικὴ τοῦ θηλ. τῆς μετοχῆς ἔνεστ. τοῦ ῥ. εἰμί (ὤν, οὔσα, ὄν).
2. **συνηγμένοι**· ὀνομαστ. πληθυντ. τοῦ ἄρσ. τῆς μετοχῆς Πρkm. (συνῆναι) τοῦ ῥ. Μ.Φ. συνάγομαι· σύνθετο συν + ἄγομαι (πορεύομαι, πηγαίνω)· ἔνεστ. ἄγομαι, Πρτ. ἠγόμην, Μέλλ. ἄξομαι, Παθ. Μέλλ. ἀχθήσομαι, Ἀόρ. ἠγαγόμην, Παθ. Ἀόρ. ἤχθην, Πρkm. ἤγμαι, Υπερσ. ἤγμην βλ. καὶ μα-θ. 15^ο 'συνήχθησαν' καὶ 9^ο γὰ ἀρχικούς χρόνους θνερχητικῆς Φωνῆς (Ῥ.Φ.).
3. **ἀπέσταλκε**· γ' ἐνικό Πρkm. (ἀπέσταλκα) τοῦ ῥ. Ῥ.Φ. ἀποστέλλω· σύνθετο ἀπό + στέλλω (ἐτομάζω· τακτοποιῶ· ἐνδύν· ἀποστέλλω)· ἔνεστ. στέλλω, Πρτ. ἔστειλλον, Μέλλ. στελεῶ, Ἀόρ. ἔστειλα, Πρkm. ἔσταλκα, Υπερσ. ἐστάλκειν.
4. **κεκλεισμένων**· γενικὴ πληθ. τοῦ θηλ. τῆς μετοχῆς Πρkm. (κέκλειμαι) τοῦ ῥ. Μ.Φ. κλείωμαι (κλείνομαι, περιορίζομαι)· ἔνεστ. κλείωμαι/κλίσωμαι, Πρτ. ἐκλείομην, Παθ. Μέλλ. κλεισθήσομαι, Ἀόρ. ἐκλείσθην, Παθ. Ἀόρ. ἐκλείσθην, Πρkm. κέκλει(σ)μαι, Υπερσ. ἐκεκλείμην Ῥ.Φ. κλείω, **διαφορετικό** τοῦ ῥ. κλίνω (γέρνω, στρέφω), π.χ. σύγκλινσι (=συνένωσι), **ἐνῷ** σύγκλινσι (ἢ πρὸς τὰ μέσα κλινσι).

Συντακτικά σχόλια - Ῥῆμα· δια-θέσεις – χρόνοι – ἐγκλίσεις

↳ Τὸ ῥῆμα θεωρεῖται τὸ βασικὸ στοιχεῖο γὰ τὸ σχηματισμὸ μιᾶς πρότασις κάθε εἶδους.

Διά-θεσις ὀνομάζεται ἡ **ιδιότης τοῦ ῥήματος** νὰ δείχνει ὅτι τὸ ὑποκείμενο: **α.** ἐνεργεῖ, **β.** ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνεργεία τοῦ ἐπιστρέφει **στὸ ἴδιο**, **γ.** πα-θάνει (πάσχει) κά-τι ἀπὸ κάποιον ἄλλον, **δ.** βρίσκεται σὲ **μία κατάστασι** (οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει).

Οἱ **δια-θέσεις τοῦ ῥ.** εἶναι τέσσερις (4): **ἐνεργητική, μέση, πα-θητική, οὐδέτερη**. Συνεπῶς, ἀνάλογα μὲ τί διά-θεσὶ τους τὰ ῥ. διακρίνονται σέ: **ἐνεργητικά, μέσα, πα-θητικά, οὐδέτερα**.

Ἐνεργ. ῥ.: Ὁ Ἰησοῦς **ἔδειξε** αὐτοῖς τὰς χεῖρας, // **Μέσο** ῥ.: Ὁ Πέτρος τὸν ἐπενδύτην **διε-ξώ-σα-το**.

Πα-θ. ῥ.: Ὁ δὲ ἀγαπῶν με **ἀγαπ-θ-ή-σεται** ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. // **Οὐδέτ.** ῥ.: Ὁ υἱὸς σου **ῥ-ῖ**.

↳ **Χρόνοι** ὀνομάζονται οἱ τύποι τοῦ ῥ. πού ἐκφράζουν: **α.** τὸ χρονικὸ σημεῖο (παρελθόν, παρόν, μέλλον), **β.** Τὸ εἶδος καὶ τὸν τρόπο τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥ. (διάρκεια, στιγμιαῖο, συντελεσμένο= ὀλοκληρωμένο)

↳ **Ἐγκλίσεις** εἶναι οἱ τύποι τοῦ ῥ., πού δείχνουν τὴν ψυχικὴ διά-θεσι τοῦ ὑποκειμένου σχετικά μὲ ἐκεῖνο πού ἐκφράζει τὸ ῥ.: εἶναι τέσσερις (4): ὀρ-ισ-τική, ὑπο-τα-κτική, εὐκ-τική, προ-στα-κτική.

Σημείωσι· Ἡ διά-θεσι τοῦ ῥ. δὲν πρέπει νὰ συγχεῖται μὲ τί φωνὴ ἡ **διά-θεσι ἀφορᾷ τί σημασία**, ἐνῷ ἡ **φωνὴ τί μορφή** τοῦ ῥ., δι-λαδὶ τὸ σύνολο τῶν τύπων πού σχηματίζει τὸ ῥ. ὅταν κλίνεται. Ἄλλωστε οἱ δια-θέσεις εἶναι 4 ἐνῷ οἱ φωνές 2 (θνερχητικῆς· πεί-θω, τιμᾶ, δι-δω-μι· Μέση· πεί-θωμαι, τιμᾶμαι, δι-δω-μαι).

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Γεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γερασίου Ἰλισίων

Διαδίκτυακά μαθήματα γιὰ τὴν κατανόησι
τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαίνουμε καὶ τραγουδοῦμε μὲ τὴν ἴδια γλώσσαν», Γιώργος Σεφέρης

ναίω (ῥ., οἰκῶ, κατοικῶ, διαμένω· Ἀόρ. ἔνασσα) → μετανάστης, ναός.

νέμω (ῥ., μοιράζω) → νομός, νόμος, διανομεύς, κατανομή.

νέω (ῥ., γνέθω, κλῶθω) → νῆμα, νήθω (γνέθω).

νίζω (ῥ., νίπτω τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας· Μέλλ. νίψω) → νιπτήρ.

νοστέω [ῥ., ἐπανάρχομαι, ἐπιστρέφω εἰς τὰ ἴδια, εἰς τὴν πατρίδα] → νόστος (ἐπιστροφή στὴν πατρίδα), νόστιμος (ὁ ἀνήκων στὴν ἐπάνοδο, μεταφορικά· εὐχάριστος).

Ὅμηρικό Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

κλείω/κλήω (κλείομαι)

θέμα -κλαF-

παράγωγα/σύνθετα:

κλείς/κλής (κλειδί),

κλειθρον/κληθρον, κλεισοῦρα,

κλειστός, ἀποκλειστικός,

ἔγκλειστος, κλειδοῦχος, κλείδωμα,

κλειός

σύνθετα ῥήματα καὶ οὐσιαστικά:

ἀποκλείω → ἀποκλεισμός,

κατακλείω → κατακλειστός

περικλείω → περικλειστός

συγκλείω (ἀποκλείω, φράσσω·

κλείνω σφιχτά· σφαλνῶ) →

σύγκλεισι (συνένωσι)·

ἀποκλεισμός)

στέλλω (στέλλομαι)

θέμα -στελ-

παράγωγα/σύνθετα:

στολή (παρασκευή, στολισμός), στολίζω

(ἐτοιμάζω, ἐνδύνω, στολίζω), ἐπιστολή, εὐσταλῆς

(γιά πλοία· ὁ καλῶς ἐφοδιασμένος· γιά ἄνθρ.:·

γεροδεμένος· μεταφορ.: εὐπρεπής), στόλος,

ἀπόστολος

σύνθετα ῥήματα καὶ οὐσιαστικά:

ἀναστέλλω → ἀναστολή (ἀναχαίτιση κίνησης ἢ

ἐνεργείας· διακοπή· ἀναβολή ἐκτέλεσης),

ἀποστέλλω → ἀποστολή, **διαστέλλω** → διαστολή

καταστέλλω (συγκρατῶ, περιορίζω τὴ δύναμι) →

καταστολή, **περιστέλλω** → περιστολή

ὑποστέλλω (κατεβάζω, μαζεύνω· ἐλαττώνω) →

ὑποστολή (φρ. "ἡ ὑποστολή τῆς σημαίας")

Ποιὲς ἀπὸ τίς λέξεις τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια/κοινὴ ρίζα μὲ τίς λέξεις τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τίς σωστές.

Α'	Β'
κλείω	κατακλυσμός, κατακλεῖδα, κλειστόρο, ἐπὶ κλήσι, ἐγκλείω, ἄκληστος

www.agios-gerasimos.gr

Ἀθῆνα 2019

ΜΑΘΗΜΑ 21ο

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Αόριστη Αντωνυμία "δεῖνα"

Ενικός ἀριθμός			Πληθυντικός ἀριθμός		
Ὦν.	ό, ή, τὸ	δεῖνα	οἱ, αἱ, τὰ	δεῖνες	
Γεν.	τοῦ, τῆς, τοῦ	δεῖνος	τῶν	δεῖνων	
Δοτ.	τῶ, τῇ, τῷ	δεῖνι	(τοῖς, ταῖς)	(δεῖσι)	
Αἰτ.	τόν, τήν, τὸ	δεῖνα	τούς, τὰς	δεῖνας	
Κλ.	----	----	----	----	

Αναφορική αντωνυμία "ὅς, ή, ὅ"

Ενικός ἀριθμός			
	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὄνομ.	ὅς	ή	ὅ
Γεν.	οὗ	ῆς	οὔ
Δοτ.	ῶ	ῇ	ῶ
Αἰτ.	ὄν	ήν	ὅ
Κλητ.	-----	-----	-----
Πληθυντικός ἀριθμός			
	ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.
Ὄνομ.	οἱ	αἱ	ἅ
Γεν.	ῶν	ῶν	ῶν
Δοτ.	οῖς	αῖς	οῖς
Αἰτ.	οὓς	ἄς	ἅ
Κλητ.	-----	-----	-----

* Αναφορικές αντωνυμίες

λέγονται οἱ ἀντωνυμίες μέ τή χρήση τῶν ὁποίων μία ὁλόκληρη πρόταση ἀναφέρεται σέ λέξη ἄλλης πρότασης ἢ στοῦ ὅλο νόημά της.

- 1) ὅς, ή, ὅ (ὁ ὁποῖος, -α, -ον)
- 2) ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ (αὐτὸς ἀκριβῶς πού)
- 3) ὅστις, ἥτις, ὅ,τι (ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)
- 4) ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (ὅποιος ἀπὸ τὸν δυό)
- 5) ὅσος, ὅση, ὅσον
- 6) ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον (ὅσος)
- 7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (ὅποιας λογῆς)
- 8) οἷος, οἷα, οἷον (τέτοιος πού)
- 9) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον (=ὅσο μέγας)
- 10) ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον (=ὅσο μέγας)
- 11) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπόν (=ἀπὸ ποιόν τόπο, πλάγια ἐρώτηση)

Οἱ ἀναφορικές ἀντωνυμίες **ὅς, ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Αναφορική αντωνυμία "ὅστις, ἥτις, ὅ,τι"

Ενικός ἀριθμός					
	ἀρσ.	β'τύποι ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	β'τύποι οὐδ.
Ὦν.	ὅστις	-----	ἥτις	ὅ,τι	-----
Γεν.	οὗτινος	ὅτου	ἥστινος	οὗτινος	ὅτου
Δοτ.	ῶτινι	ὅτω	ἥτινι	ῶτινι	ὅτω
Αἰτ.	ὄντινα	-----	ἥντινα	ὅ,τι	-----
Κλ.	-----	-----	-----	-----	-----
Πληθυντικός ἀριθμός					
	ἀρσ.	β'τύποι ἀρσ.	θηλ.	οὐδ.	β'τύποι οὐδ.
Ὦν.	οἵτινες	-----	αἵτινες	ἅτινα	ἅττα
Γεν.	ῶντινων	-----	ῶντινων	ῶντινων	-----
Δοτ.	οἷστισι(ν)	-----	αἷστισι(ν)	οἷστισι(ν)	-----
Αἰτ.	οὓστινας	-----	ἄστινας	ἅτινα	ἅττα
Κλ.	-----	-----	-----	-----	-----

* Ἡ "ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ" κλίνεται ὅπως ἡ "ὅς, ή, ὅ" καὶ **τό** "–περ" συνοδεύει **ἄκλιτο**. Οἱ ἄλλες ὡς β' κλιτα ἐπίθετα.

* Ἡ "ὅστις, ἥτις, ὅ,τι" (=ὅτιδήποτε) κλίνεται κατὰ τὸ πρῶτο κομμάτι ὅπως ἡ "ὅς, ή, ὅ" καὶ κατόπιν προστίθεται τό τις/τί, χωρίς τόνους, ὅπως κλίνεται στήν ἀόριστη ἀντωνυμία.

